

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

Influencing Factors Towards Learning Organization of Municipality Schools in RoiKaensansin Cluster Provinces

ธีราพร ปรีดีวงศ์^{1*} มนูญ ศีวารมย์² และ รัชนิวรรณ อนุดะกุลชัย³

Teerapron Preedeewong^{1*} Manoon Siwarom² and Ratchaniwan Anutagulchai³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Faculty of Education, North Eastern University

^{2,3}อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Lecturer, Educational Administration Program, Faculty of Education, North Eastern University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) ศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู 560 คนที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของ Likert และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) เชิงยืนยัน (CFA) และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุ (SEM)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) โครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ประกอบด้วย 1) ตัวแปรผล คือ องค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) ตัวแปรเชิงสาเหตุ ได้แก่ ภาวะผู้นำแห่งการเรียนรู้ โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การแห่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้

2) โครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-square = 104.268, df = 84, P-value = 0.066, RMSEA = 0.019, และค่า χ^2/df = 1.241 ซึ่งเป็นการยอมรับว่ารูปแบบตามสมมุติฐานของการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ยังมีค่าสถิติที่ระบุความสอดคล้องกลมกลืนอื่นๆ ที่สนับสนุน คือ ค่าดัชนีระดับความสอดคล้องกลมกลืน (GFI; Goodness of Fit Index) และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI; Adjusted Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.986 และ 0.995 ตามลำดับ

*Corresponding author. Mobile: +66 (0) 9 8969 6465

Email address : teerapron2009@hotmail.com

3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ ลักษณะองค์การแห่งการเรียนรู้ (LO) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมากที่สุด คือ วัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ (CUL) โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.842 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001 รองลงมาคือ การจัดการความรู้ (KM) มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.725 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อ ลักษณะองค์การแห่งการเรียนรู้ (LO) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมากที่สุดคือ ภาวะผู้นำแห่งการเรียนรู้ (LL) โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 1.167 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001 รองลงมาคือ โครงสร้างองค์การ (OST) ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมเชิงบวกต่อ ลักษณะองค์การแห่งการเรียนรู้ (LO) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมากที่สุดคือ วัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ (CUL) โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.971 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001 รองลงมาคือ ภาวะผู้นำแห่งการเรียนรู้ (LL)

คำสำคัญ: องค์การแห่งการเรียนรู้, กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์, โรงเรียนสังกัดเทศบาล

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop the structural factors influencing the learning organization of schools, under jurisdiction of Municipality, RoiKaenSanSin Provincial Group, 2) to investigate the congruency of developed structural relationship model of factors influencing the learning organization of schools, under jurisdiction of Municipality, RoiKaenSanSin Provincial Group, with empirical data, and 3) to study the direct effect, indirect effect and total effect of factors influencing the learning organization of schools, under jurisdiction of Municipality, RoiKaenSanSin Provincial Group. The sample derived with multi-stage sampling from 560 teachers. The research instrument was the 5-Level Rating Scale based on Likert's model and focus group discussion form. Data were analyzed by analyzing the EFA, CFA, and SEM.

The research findings were as follows:

1) The development of the structural factors influencing the learning organization of schools, under jurisdiction of Municipality, RoiKaenSanSin Provincial Group: effect variable consisting of learning organization and causal variables consisting of leadership in learning, organizational structure, cultural and atmosphere learning organization, knowledge management, and information technology use for learning.

2) The findings of investigation in connection with linear structural relationship model of factors influencing the learning organization of schools, under jurisdiction of Municipality, RoiKaenSanSin Provincial Group, were found that it was congruent with empirical data, considered by Chi-square = 104.268, df = 84, p-value = 0.066, RMSEA = 0.019, χ^2/df = 1.241 which was to accept that the pattern based on research hypothesis being congruent with empirical data. Besides, there were other statistical values specifying the supportive congruence: the GFI (Goodness of Fit Index) and the AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) Which were = 0.986 and 0.995, respectively.

3) The factors with statistical highest level of direct effect on learning organization (LO), was was cultural and learning climate (CUL), with influence value of 0.842, at 0.001 significant level. The second highest was knowledge management (KM), the influence value was 0.725 with influence

value of 0.001. For the highest level of indirect effect on learning organization (LO) was leadership in learning (LL), the influence value was 1.167 at 0.001 significant level. The second was organizational structure (OST). In addition, the factors with statistical total effect on learning organization (LO), was the culture and learning climate (CUL) with the influence value of 0.971, at 0.001 The second order was leadership in learning education.

Keywords: Learning Organization, Roikaensansin Cluster Provinces, Municipality Schools

บทนำ

หลักการสำคัญประการหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) คือ ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรม และคุณธรรม พัฒนาค้นหาทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) จึงนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ข้อ 3 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งนำไปสู่แนวนโยบายการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ให้เกิดขึ้นในองค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งมีภารกิจหลักในการพัฒนาค้นหา

อย่างไรก็ดี เนื่องจากองค์การแห่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการค้นพบใหม่ของการออกแบบองค์การและเป็นรูปแบบบริหารที่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์การได้ทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐ ภาคเอกชนต่างสามารถนำไปประยุกต์ร่วมกับการบริหารรูปแบบอื่นๆ และเกิดขึ้นภายใต้แนวคิดที่เชื่อว่าการทำงานในโลกยุคใหม่เต็มไปด้วยการเรียนรู้มากขึ้น องค์การใดที่สามารถเรียนรู้ได้เร็ว

ก็จะเป็นองค์การที่ได้เปรียบต่อการพัฒนาในสภาพที่มีการแข่งขัน และนำไปสู่ความยั่งยืนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ทั้งระดับปัจเจกบุคคลและระดับองค์การในการเรียนรู้ร่วมกันทั้งองค์การ (วีรยุทธ มาฆะสีรานนท์, 2554) ส่วน Senge (1990) ให้ความเห็นว่าองค์การแห่งการเรียนรู้เป็นองค์การที่มีสมาชิกได้ขยายศักยภาพสำหรับการสร้างผลงานที่คนต้องการอย่างต่อเนื่องสามารถแสดงความคิดได้เสรี และสามารถแลกเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันในมวลสมาชิกขององค์การ โดยองค์การแห่งการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการที่องค์การส่งเสริมให้สมาชิกในองค์การมีคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) 2) การพัฒนาแบบแผนความคิด (Mental Model) 3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) 5) การคิดเชิงระบบ (System Thinking) ส่วน Michael J. Marquardt (1996) ให้ความเห็นว่า การเรียนรู้ไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นและไม่สามารถที่จะดำรงอยู่ได้ หากขาดการพัฒนาองค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 5 องค์ประกอบซึ่งองค์การแห่งการเรียนรู้ต้องประกอบด้วย หลักการที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ 1) พลวัตแห่งการเรียนรู้ (Learning Dynamics) 2) การปรับเปลี่ยนองค์การ (Organization Transformation) 3) การเพิ่มอำนาจแก่บุคคล (People Empowerment) 4) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Technology Application) ทุกองค์ประกอบต่างมีความสัมพันธ์กันและเติมเต็มซึ่งกันและกันและถ้าองค์ประกอบใดไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่หรือไม่ได้รับการพัฒนาเลย องค์ประกอบอื่นๆ ก็จะได้รับผลกระทบหรือได้รับความเสียหายด้วย ถือว่า

เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดสอดคล้องกับ Kaiser (2000) ได้สนับสนุนแนวคิดเรื่ององค์ประกอบการเรียนรู้ว่าสามารถเพิ่มประสิทธิผลให้กับองค์การได้ ศศกร ไชยคำหาญ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าประกอบด้วย 9 ปัจจัย ซึ่งผู้บริหารชั้นพื้นฐานควรนำข้อค้นพบไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนให้เกิดทิศทางในการบริหารรูปแบบใหม่เพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) โครงสร้างที่เหมาะสมขององค์กร 2) การคิดอย่างเป็นระบบ 3) กลยุทธ์ขององค์กร 4) วัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร 5) การพัฒนาบุคลากร 6) การทำงาน เป็นทีม 7) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 8) การสร้างบรรยากาศในองค์กร และ 9) การสร้างและการถ่ายโอนความรู้ ส่วนศรีเรือน ลิขิตเดชาโรจน์ (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก โดยองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำมีการปฏิบัติอยู่ในอันดับสูงสุด เมื่อพิจารณาตามขนาดสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกขนาด โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในอันดับสูงสุด และเมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติของสถานศึกษาทั้งสามขนาดในแต่ละรายการพบว่า มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ยกเว้นไม่ต่างกันรายการเกี่ยวกับโครงสร้างองค์กร เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่พบว่า รายการส่วนใหญ่ในองค์ประกอบด้านการจัดการความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดเก็บความรู้ และองค์ประกอบด้านเทคโนโลยีสถานศึกษาขนาดใหญ่มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกับสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ .05

ในปัจจุบัน ผู้บริหารเชื่อว่าการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จะช่วยเอื้ออำนวยให้องค์การเกิดการเปลี่ยนแปลงและได้เปรียบทางการแข่งขัน และเชื่อว่าการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นกุญแจหรือหนทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร (Chen, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับ Senge (1994) ได้เสนอว่ารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้จะนำมาใช้ในระบบการศึกษาได้ เพราะแนวคิดของการเรียนรู้เชิงองค์การและรูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้มีประโยชน์อย่างยิ่งแก่โรงเรียน เพื่อที่โรงเรียนจะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการปรับปรุงคุณภาพของตนและสอดคล้องกับ รายงานการวิจัยเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้หลายฉบับ เช่น วิโรจน์ สารรัตนะ และ อัญชลี สารรัตนะ (2545) สุรัตน์ ดวงชาต (2549) วาโร เฟิงสวัสต์ (2550) เป็นต้น ที่ระบุว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นการพัฒนาองค์การรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้

การบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ซึ่งมีสถานศึกษาจำนวน 29 แห่ง ในปีที่ผ่านมา พบว่า ไม่บรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานเท่าที่ควรสังเกตได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการทดสอบคุณภาพทางการศึกษา โดยใช้แบบทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน O-NET (Ordinary National Educational Test) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์การมหาชน (National Institute of Educational Testing Service) ผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่ามาตรฐานระดับชาติ สภาพปัจจุบันปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมายตามนโยบายรัฐบาลจากผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เป็น 2 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป (O-NET) รายการกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นสาระหลัก 2) ปัญหาด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน มีสาเหตุมาจาก ครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอก ขาดแคลนครูตาม

เกณฑ์ของโรงเรียน ซึ่งในภาพรวมขาดแคลนครูและทักษะการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่มีความถนัดในการทำงานเดียวเป็นรายบุคคลมากกว่าทำงานเป็นทีม เช่น การทำผลงานทางวิชาการเพื่อการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้นเป็นรายบุคคลและที่สำคัญยังขาดปัจจัยทางการบริหารจัดการที่ส่งเสริมให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่จะเอื้อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบวงจร

ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเทศบาลจึงมีความประสงค์ที่จะทำการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ครั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายนำไปสู่การวางแผนในการพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และส่งผลต่อความก้าวหน้าของบุคลากรและประสิทธิภาพของการองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนของสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาลต่อไป

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรโรงเรียนจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและโดยรวมต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาโครงสร้างเชิงสมมุติฐานเบื้องต้นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาแนวคิดผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบจำลองเชิงสมมุติฐานเบื้องต้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ก่อนการจัดสนทนากลุ่ม 3) พัฒนาโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยสนทนา กลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 7 คน 4) การตรวจสอบความสอดคล้องโครงสร้างระหว่างรูปแบบจำลองเชิงสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเตรียมการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมุติฐานเบื้องต้น แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและโดยรวมต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ และ 5) สรุปผลการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 1,216 คน และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้จะต้องวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติขั้นสูง ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง 100-150 คน (Saris and Strenkhorst, 1984; Schumacker and Lomax, 2004) แต่ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ มีข้อกำหนดว่าควรมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 เท่าของตัวแปรรูปในรูปแบบ (สุภมาส อังศโชนิ และคณะ, 2551; Lindeman and

Glod, 1980) การวิจัยครั้งนี้จึงมีตัวแปรทั้งสิ้น จำนวน 28 ตัว เกณฑ์ขั้นต่ำขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงควรมีไม่น้อยกว่า 560 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.11-0.79 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.951 และการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัย นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษา คุรุภินพณ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างประเด็นคำถามกับโครงสร้างของเนื้อหา และจุดประสงค์ การวัดตามนิยามศัพท์ ความเหมาะสม และความชัดเจนของภาษาที่ใช้เพื่อให้มีความสมบูรณ์สามารถ วัดได้ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC: Index of Concurrence) และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เชิงคุณภาพ คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) Correlation Coefficient, Bartlett's Test of Sphericity และค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงสาเหตุ (Structural Equation Model: SEM) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสนทนากลุ่มโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 โครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์ การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 6 ตัว และตัวบ่งชี้ 23 ตัว ได้แก่ 1) ตัวแปรแฝง คือ องค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีตัวแปรสังเกตได้ ที่เป็นตัวบ่งชี้ 5 ตัว การเรียนรู้เป็นทีม พลวัตการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ในองค์การ การมีส่วนร่วม การมีระบบโครงสร้างองค์การที่เหมาะสม 2) ตัวแปรเชิงสาเหตุ 5 ตัว ตัวบ่งชี้ 18 ตัว จำแนกเป็นตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัว ได้แก่ ภาวะผู้นำแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย ตัวแปร 3 ตัว ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจ การสร้างพลังอำนาจ การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ ตัวแปรแฝงภายใน 4 ตัว ได้แก่ 1) ตัวแปรด้านโครงสร้าง องค์การ ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ การเอื้ออำนวยความสะดวก การจัดสภาพแวดล้อมองค์การ และการบังคับบัญชาที่ไม่เน้นการควบคุม 2) ตัวแปรด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศ องค์การแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ การให้ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ 3) ตัวแปรด้านการจัดการความรู้ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัว ได้แก่ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ใหม่ การถ่ายโอนความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ 4) ตัวแปรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการความรู้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารอย่างมีคุณธรรมมีตัวแปรสังเกตได้ 23 ตัว ตัวแปรแฝงภายใน 5 ตัว ตัวแปรแฝงภายนอก

1 ตัวรวมตัวแปร ทั้งสิ้น 28 ตัวซึ่งรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ปรากฏผล ดังนี้

1) ตัวแปรสาเหตุ ประกอบด้วยแปรแฝงรวม 5 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแห่งการเรียนรู้ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การปัจจัยด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ ปัจจัยด้านการจัดการความรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ตัวแปรแฝงทั้ง 5 ตัว ประเมินจากตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้ คือ

(1) ตัวแปรแฝงด้านภาวะผู้นำแห่งการเรียนรู้สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ประกอบด้วย 1) การสร้างแรงจูงใจ 2) การสร้างพลังอำนาจ 3) การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้

(2) ตัวแปรแฝงด้านโครงสร้างองค์การสามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ประกอบด้วย 1) การเอื้ออำนวยความสะดวก 2) การจัดสภาพแวดล้อมองค์การ 3) การบังคับบัญชาที่ไม่เน้นการควบคุม

(3) ตัวแปรแฝงด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวประกอบด้วย 1) การให้ความร่วมมือ 2) การทำงานเป็นทีม 3) การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

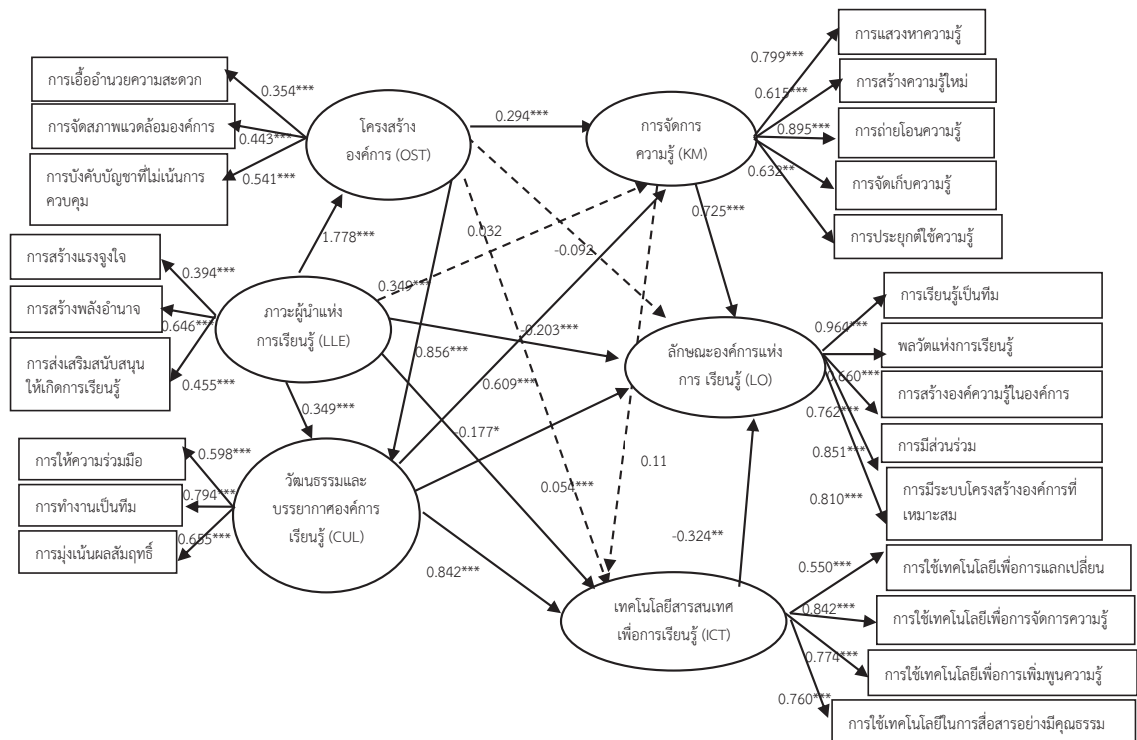
(4) ตัวแปรแฝงด้านการจัดการความรู้สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัว ประกอบด้วย 1) การแสวงหาความรู้ 2) การสร้างความรู้ใหม่ 3) การถ่ายโอนความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ 5) การประยุกต์ใช้ความรู้

(5) ตัวแปรแฝงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว ประกอบไปด้วย 1) การใช้เทคโนโลยีเพื่อ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการความรู้ 3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเพิ่มพูนความรู้ 4) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารอย่างมีคุณธรรม

2) ตัวแปรผล ได้แก่ ลักษณะองค์การแห่งการเรียนรู้สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้เป็นทีม 2) พลวัตแห่งการเรียนรู้ 3) การสร้างองค์ความรู้ในองค์การ 4) การมีส่วนร่วม 5) การมีระบบโครงสร้างองค์การที่เหมาะสมจากแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย

1.2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัด เทศบาล กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $\chi^2 = 104.268$, $df = 84$, $P\text{-value} = .066$, $MSEA = 0.019$, $CFI = 1.00$, และค่า $\chi^2/df = 1.241$ ซึ่งเป็นการยอมรับว่ารูปแบบตามสมมุติฐานของการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ยังมีค่าสถิติที่ระบุความสอดคล้องกลมกลืนอื่นๆ ที่สนับสนุนคือ ค่าดัชนีระดับความสอดคล้องกลมกลืน (GFI; Goodness of Fit Index) และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI; Adjusted Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.986 และ 0.955 ตามลำดับ (การวิจัยในครั้งนี้ใช้ค่า $GFI > 0.90$ และค่า $AGFI > 0.90$) ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) มีค่าเท่ากับ 0.019 ($RMSEA < 0.019$) แสดงว่ารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงทางอ้อม และโดยรวมต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.066$) ไค-สแควร์ หาด้วยองศาอิสระ (χ^2/df) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ($\chi^2/df = 1.241$) ซึ่งเป็นการยอมรับว่ารูปแบบตามสมมุติฐานของการวิจัยมีความสอดคล้อง

กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ยังมีค่าสถิติที่ระบุความสอดคล้องกลมกลืนอื่นๆ ที่สนับสนุน คือ ค่าดัชนีระดับความสอดคล้องกลมกลืน (GFI; Goodness of Fit Index) และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI; Adjusted Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.986 และ 0.955 ตามลำดับ (การวิจัยในครั้งนี้ใช้ค่า $GFI > 0.90$ และค่า $AGFI > 0.90$) ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) มีค่าเท่ากับ 0.019 ($RMSEA < 0.05$) แสดงว่ารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์แยกค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรสาเหตุและตัวแปรผลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

ผล สาเหตุ	LLE			OST			CUL			KM			ICT			LO	
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE
LLE																	
OST	1.778***	-	1.778***														
CUL	0.928	0.633	0.349***	0.356	-	0.356											
KM	1.125	1.120	0.032	0.510	0.217	0.294***	0.609***	-	0.609***								
ICT	1.024	1.141	-0.117	0.450	0.395	0.054***	0.964	0.107	0.856	0.177	-	0.177					
LO	0.963	1.167	-0.203***	0.432	0.524	-0.092	0.971	0.129	0.842	0.668	-0.075	0.725***	-0.324	-	-0.324**		

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 ผลจากการศึกษาและพัฒนาโครงสร้างพบว่า ตัวแปรสังเกตในการวัดองค์การแห่งการเรียนรู้จากเดิม 4 ตัวแปร คือ การเรียนรู้เป็นทีม การสร้างองค์ความรู้ในองค์การ การมีส่วนร่วมและการมีระบบโครงสร้างองค์การที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็น 5 ตัวแปร โดยที่เพิ่มเติมจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญคือ พลวัตแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้ เนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ต้องเผชิญไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือ องค์การการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมันรวดเร็วและรุนแรงที่เกิดจากการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง และความซับซ้อนของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานทั้งภายในและภายนอกองค์การ ส่งผลให้เวทีการแข่งขันที่เคยจำกัดอยู่ในวงแคบๆ ขยายขอบเขตออกไปครอบคลุมทั่วโลก ทำให้ความรู้ที่มีอยู่ในองค์การมีการเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt (2011) ที่เสนอองค์ประกอบสำคัญที่ต้องคำนึงถึงขององค์การแห่งการเรียนรู้ คือ พลวัตแห่งการเรียนรู้ (Learning Dynamics) เนื่องจากในยุคปัจจุบันมีการเคลื่อนไหวของข้อมูลและองค์ความรู้อย่างรวดเร็วซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการจัดการความรู้ในองค์การ ในขณะที่เดียวกันก็จะบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพขององค์การแห่งการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน

2.2 ผลจากการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบดังกล่าว มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความน่าเชื่อถือยอมรับได้ ทั้งนี้ มีเหตุผลสนับสนุน 2 ประการ ประการแรก การคัดเลือกตัวแปรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การแห่งการเรียนรู้หลายท่าน เช่น สมคิด สร้อยน้ำ (2547), ศศกร ไชยหาญ (2550), ศรีเรือน ลิขิตเดชาโรจน์ (2550), สถิตย์ กุลสอน (2552), สุรัตน์ ดวงชาทม (2549) และ Mc Anally (1997)

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและโดยรวมต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรแฝงที่มีค่าอิทธิพลทางตรงสูงที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ คือ วัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การการเรียนรู้ (0.842) รองลงมาคือ การจัดการความรู้ (0.725) ทั้งนี้ เนื่องจากการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต้องอาศัยความรู้และการจัดการความรู้เป็นสำคัญที่ผู้มีส่วนรับผิดชอบ ทั้งครูและผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดนวัตกรรมที่หลากหลายในวิชาชีพสอดคล้องกับ Collison and Parcell (2004) ได้ทำการศึกษาถึงผลความสำเร็จของการจัดการความรู้พบว่า ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบซึ่งเกิดจาก

การผสมผสานการทำงานระหว่างของคน (People) กระบวนการ (Process) และเทคโนโลยี (Technology) โดยองค์ประกอบทั้งสามจะมีส่วนของความสำเร็จร่วมกันอย่างไม่สามารถแยกจากกันได้ซึ่งจะต้องเป็นวัฒนธรรมแห่งการร่วมมือรวมพลังจะส่งผลต่อการพัฒนาในกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี (Hord, 1997; Hipp and Huffman, 2003; DuFour, 2004 cited in Feger and Arruda, 2008; Harris and Muijs, 2005; Stoll et al., 2006; Cannata, 2007; Kenoyer, 2012)

ในขณะที่ภาวะผู้นำแห่งการเรียนรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้มีอิทธิพลทางลบกับองค์การแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้นำในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลมีวิธีการบริหารจัดการที่ต้องรับฟังความเห็นหรือนโยบายของผู้บริหารระดับสูงจึงมีความจำเป็นน้อยที่จะใช้ภาวะผู้นำแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ในประเด็นของเทคโนโลยีสารสนเทศก็เช่นเดียว จะเห็นว่าในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ โรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จะมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ไม่มีความจำเป็นหรือให้ความสำคัญในด้านนี้น้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากผลการวิเคราะห์ที่โมเดลการวัดองค์การแห่งการเรียนรู้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรด้านการเรียนรู้เป็นที่มีความสำคัญสูงสุด รองลงมาคือ การมีระบบโครงสร้างองค์การที่เหมาะสม การมีส่วนร่วม การสร้างองค์ความรู้ในองค์การ และพลวัตแห่งการเรียนรู้ตามลำดับ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมสนับสนุนโดยกำหนดเป็นนโยบายเพื่อพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็นดังกล่าวเพื่อนำไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

2) เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ พบว่า ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลทางตรงต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ คือ วัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การการเรียนรู้และการจัดการความรู้ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนงบประมาณ

ในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะในด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การการเรียนรู้ และการจัดการความรู้เพื่อส่งผลให้การพัฒนาสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือระดับชั้นเพื่อรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรแต่ละระดับสามารถแสดงความคิดเห็นและรับฟังปัญหาซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อแสวงหาความรู้ร่วมกัน แล้วนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาต่อไป

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เช่น มีกิจกรรมส่งเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ในสถานศึกษา โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนร่วมกันสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาความพร้อมทางด้านการจัดการความรู้ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่เป็นแม่ข่ายจัดการความรู้ภายในแต่ละสถานศึกษา เพื่อจัดระบบองค์ความรู้ และพัฒนาความสามารถของบุคลากร การจัดหาและสนับสนุนทรัพยากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดระบบแลกเปลี่ยนความรู้ และการเผยแพร่ข่าวสาร

1.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาด้วยวิธีการวิจัยและพัฒนาโดยนำเฉพาะตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลทางตรงไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา เช่น วัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การการเรียนรู้ และการจัดการความรู้เป็นต้น

2) ควรวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3) ควรวิจัยในลักษณะเดียวกันโดยขยายขอบเขตการวิจัยให้กว้างยิ่งขึ้น เช่น ในระดับภาคและระดับประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (2560 – 2564)**. สืบค้นจาก <http://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2017/20170313-Education-Development-Plan-12.pdf>. [30 ตุลาคม 2560].

นันทา วิทาณิศศักดิ์. (2544). **องค์การแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการความรู้: แผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาสำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏวารสารสารสนเทศ**, 2(1), 7-10.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัย**. สกลนคร: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2551). **โรงเรียน: องค์การแห่งการเรียนรู้ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี การจัดการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

วีรวัธ มาฆะศิริานนท์. (2545). **การพัฒนาวิสัยทัศน์ผู้นำ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ศรีเรือน ลิขิตเดชาโรจน์. (2550). **การบริหารเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศศกร ไชยคำหาญ. (2550). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สลิต กุลสอน. (2552). **รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

สมคิด สร้อยน้ำ. (2547). **การพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา**.

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สุภมาส อังสุโชติ. (2551). **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL**. กรุงเทพฯ: มิสชั่นมีเดีย.

สุรัตน์ ดวงชาทม. (2549). **การพัฒนาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้: กรณีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Cannata, M. (2007). Teacher Community in Elementary Charter Schools. **Education Policy Analysis Archives**, 15(11): 1-31.

Feger, S. and Arruda, E. (2008). **Professional Learning Communities: Key Themes from the Literature**. The Education Alliance, Brown University. Spring.

Harris, A., Muijs, D. (2005). **Improving Schools Through Teacher Leadership**. Berkshire Open University Press.

Hipp, K. and Huffman, J. (2003). **Professional Learning Communities: Assessment Development-Effects**. Paper presented at the meeting of the International Congress for School Effectiveness and Improvement. Sydney: Australia.

- Hord, S. M. (1997). **Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement**. Texas: Southwest Educational Development Laboratory.
- Kaiser, S. M. (2000). **Mapping The Learning Organization: Exploring A Model of Organizational Learning**. Dissertation for The Degree of Doctor of Philosophy of The
- Kenoyer, F. E. (2012). **Case Study of Professional Learning Community Characteristics in an Egyptian Private School**. Doctor's Dissertation. College of Education, Columbia International University.
- Lindeman, R. H., Merenda, P. F. and Gold, R. Z. (1980). **Introduction to Bivariate and Multivariate Analysis**. Glenview, Illinois: Scott, Foresman and Company Louisiana State University.
- Marquardt. M. J. (2011). **Building the learning organization: Achieving strategic advantage through a commitment to learning**. 3rd ed. Boston: Nicholas Brealey Publishing.
- Mc Anally, L. (1997). **A Study of The Facets of Organization Culture Which Support or Discourage The Creation of Learning Organization**. Doctoral Dissertation, Psychophysics, California University.
- Saris, W. E. and Strenkhorst, L. H. (1984). **Causal Modeling No experimental Research: An Introduction to The LISREL Approach**. Amsterdam: Sociometric Research Foundations
- Schumacker, R. E., and Lomax, R. G. (2004). **A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling**. 2nded. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Senge, P. (1990). **The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization**. New York: Currency Doubleday.
- Senge, P. M. (1990). **The Fifth Discipline: The Art and Practice of The Learning Organization**. New York: Doubleday Currency.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M. and Thomas, S. (2006). Professional Learning Communities: A review of the literature. **Journal of Education Change**, 7: 221-258.